

Crítica

AICART, Francesc [et al.]; SAURI, M. Concepció [coord.]; SOLER, Santi [coord.]: Història del Baix Empordà. *Girona: Diputació de Girona, 2006. 917 p.*

ALCALDE, Gabriel; SAÑA, Maria [ed.]: Patrimoni arqueològic i espais d'interès natural. *Girona: Documenta Universitària, 2006. 110 p.*

ALEGRET, Joan L. [ed.]: Segones Jornades sobre la Comercialització del Peix Fresc. *Palamós/Girona: Ajuntament de Palamós/Universitat de Girona, 2006. 109 p.*

AMICH i RAURICH, Narcís M.: Les terres del nord-est de Catalunya a les fonts escrites d'època tardoantiga (segles IV-VII): Les seus episcopals de Girona i Empúries i el culte a Sant Feliu de Girona a l'antiguitat tardana. *Girona: Institut d'Estudis Gironins, 2006. 320 p.*

ARAGO, Narcís-Jordi; MORENO, Joan: Girona: Guia del visitant. *Barcelona: Àmbit, 2006. 143 p.*

ARBAT i SELLABONA, Maria Estrella: Les Preses. *Girona: Diputació de Girona/Caixa de Girona, 2006. 96 p.*

ARBO i BLANCH, Carlos: Lloret by Night. *Girona: CCG, 2006. 271 p.*

ARGERICH CABUS, Joan: Grecia y Roma: heroínas de la mitología. *Girona: CCG, 2006. 143 p.*

BADIA i ARDANUY, Josep-Joan: Señor de mis ecos. *Girona: l'autor, 2006. 79 p.*

BIELSA i MIALET, Pau: De Rerum Carmine: Formes de composició poètica a la Roma del segle primer. *Girona: Documenta Universitària, 2006. 97 p.*

BLANCH, Ramon: El ruc vermell. *Girona: Pal Verd. 351 p.*

BLECUA FALGUERAS, Beatriz [et al.]: Guia de suport per a pràctiques de fonètica. *Girona: Documenta Universitària, 2006. 71 p.*

BONET, Sergi: Biotecnología de la reproducción porcina. *Girona: Universitat de Girona, 2006. 306 p.*

BORRÀS, Maria Lluïsa [et al.]: Modest Cuixart: Cirurgia humana. *Girona: Museu d'Art de Girona, 2006. 101 p.*

Un navili a la seva època

DE LA FUENTE, Pablo
El Triunfante: tecnología y ciencia en la España de la Ilustración. Historia de un navío hundido en el golfo de Roses.

Museu Marítim de Barcelona, 2006.

Pablo de la Fuente és un historiador atípic. Llicenciat en història de l'art per la UNED, analitzà a la seva tesi doctoral la xarxa de fortificacions existents al golf de Roses durant els segles moderns, tesi que fou publicada per l'Ajuntament de Roses dins una remarcable col·lecció que veié la llum durant la segona meitat dels noranta i que, malauradament, desaparegué amb el canvi de segle. De la Fuente és autor d'un gran nombre de treballs sobre història militar d'Espanya durant l'època moderna i darrerament els seus estudis han derivat cap a l'anàlisi d'enfonsaments de vaixells durant aquests anys i el seu context històric. Un dels resultats d'aquesta línia de recerca és el llibre que aquí ressenyem, resultat de la primera edició de la Beca Joan Monjo i Pons, concedida pel Museu Marítim, el Port de Barcelona i el Col·legi Oficial d'Enginyers Navals i Oceànics.

El llibre comença pel final, amb l'enfonsament del *Triunfante* a la badia de Roses durant la Guerra Gran, una guerra en què Espanya actuava, a la pràctica, com a mera comparsa de les lluites entre

França i Anglaterra per imposar la seva llei dins l'*statu quo* europeu.

El llibre, com hem indicat, és la història d'un navili: la seva construcció, les característiques, les actuacions bèl·liques i el seu enfonsament. Tenim a les mans una excel·lent lliçó sobre la marina de guerra espanyola del set-cents. Però aquest navili en realitat és un fil conductor. El que l'autor vol explicar i analitzar, i el que converteix l'obra en més interessant del que hom podria esperar en un principi, és el seu context històric.

Gràcies al llibre, sabem dels difícils jocs d'aliances i enemistats que Espanya tingué amb França i Anglaterra durant el segle XVIII, condicionada per la seva inferioritat manifesta. També se'ns dona a conèixer la figura de Jorge Juan, home de confiança del marquès de la Ensenada, que es traslladà a Anglaterra per espionar els motius de la superioritat de la flota britànica, i tornant a Espanya intentà aplicar a la flota espanyola les tècniques apreses. La caiguda en desgràcia d'Ensenada suposà l'arraconament de Juan, i la modificació dels projectes que havia iniciat, simplement per una qüestió de diferències internes entre els ministres del rei. El treball també inclou l'anàlisi de les possibilitats del port del Ferrol i de les dificultats de subministrament de fusta

del Cantàbric per a les seves drassanes. D'aquesta manera, concloem que el treball de Pablo de la Fuente, agafant com a excusa la història d'un navili, té com a objectiu fer un retrat de la situació militar espanyola en el set-cents.

Els tractats d'Utrecht i Rastat comportaren la fi de la presència espanyola a Europa. Els Borbons acabats d'arribar al tron eren conscients de la nova situació d'inferioritat respecte anglesos i francesos, que eren els que aleshores tallaven el bacallà i lluitaven per imposar els seus interessos arreu del continent.

L'enfonsament del *Triunfante* a Roses l'any 1795 simbolitza la decadència d'aquest Estat. Al cap de pocs anys, gent tan competent com Carles IV, Godoy i Ferran VII foren els que van regalar el país a Napoleó, i deixaren clar, per si quedava algun dubte, que Espanya havia anat a parar a la cua de les potències europees tradicionals.

Joaquim Alvarado i Costa

Una síntesi seriosa i divulgadora

COSTA, Lluís (director);
MAROTO, Julià (coordinador).
Història de Girona.
CCG Edicions.
Girona, 2006. 673 pàg.

L'editorial gironina Curbet Comunicació Gràfica ha publicat aquest passat estiu una nova edició de la *Història de Girona*, amb els seus continguts revisats i actualitzats. Aquesta obra originalment fou editada per l'Ateneu d'Acció Cultural, entre els anys 1991 i 2000, mitjançant fascicles. Cal dir que aquest projecte s'anà desgranant de mica en mica, al llarg d'aquests anys, mercès a la voluntat de treball dels autors i a l'empenta d'aquesta associació, i és doncs un exemple més de la capacitat de treball de les entitats ciutadanes, les quals tot sovint han hagut de suplir la manca d'activitat de les administracions públiques amb bones dosis de voluntarisme. Amb aquesta publicació, Curbet continua la dinàmica —que va endegar l'any 2004 amb la publicació del treball de Josep Clara *Introducció a la història de Girona*— de reeditar obres de síntesi de la història de Girona.

A primer cop d'ull podria semblar que l'edició d'aquests dos treballs no deixa de ser un fet d'escassa importància; un petit manual i un treball de conjunt, un xic més extens, centrats en la història de la ciutat de Girona no se'ns presenten com una gran novetat. Tanmateix, ambdós llibres tenen una importància clau en la difusió i divulgació de les

investigacions històriques realitzades al llarg d'aquest darrer mig segle en la nostra població. Perquè, tal com deia Josep Clara en la introducció de la primera edició del seu llibre, «Exhaurits i superats per estudis monogràfics i metodològics els llibres divulgadors de J. Pla i Cargol, ningú no s'ha preocupat de promoure o d'estimular l'edició d'una *Història de la ciutat* posada al dia i d'acord amb uns plantejaments més actuals». Aquesta és també la voluntat declarada del treball que aquí ressenyem, que vol ser una obra d'alta divulgació, on es combinin en les seves justes proporcions la capacitat de difondre la pròpia història amb el rigor científic. Es pretén, doncs, presentar de forma clara, senzilla i precisa l'ingent volum de dades que hom troba disperses per una bibliografia històrica gironina molt extensa, però alhora inabastable, i posar-les a l'abast dels llecs en l'estudi de la història.

Estructuralment, el llibre està format per diversos apartats, d'extensió diversa: vint capítols (que amb petits canvis coincideixen amb els de l'obra original), una bibliografia actualitzada i un petit apèndix biogràfic dels diversos historiadors que han participat en la seva redacció. En concret, malgrat la seva brevetat, trobem molt encertada la inclusió d'aquest apartat, atès que permet al lector tenir una breu pinzellada de la llarga trajectòria dels autors, la qual cosa li permet ser conscient de la seva seriositat i professionalitat.

Quant als continguts, un cop el llibre ha plantejat el seu àmbit geogràfic, en un petit apartat introductor centrat en el medi físic, de mica en mica va desgranant les diverses etapes històriques de la nostra ciutat, des de la prehistòria a la ciutat romana (veritable origen de l'*urbs* actual, un cop s'han demostrat sense fonament les hipòtesis sobre un origen ibèric), passant per la Girona goda i sarraina, fins arribar a la carolíngia. Aquesta etapa històrica rep una especial atenció, quasi quaranta pàgines, fet lògic si hom té present que és durant aquesta fase que es configura un model de ciutat que es mantingué fins a l'època contemporània. Durant aquest període, la ciutat esdevingué un centre administratiu i religiós, predominant, això sí, més el segon que no pas el primer. Aquest model no

començà a desaparèixer fins a la revolució liberal, amb la desamortització dels diversos convents existents dins les seves muralles, que li conferien exteriorment l'aspecte d'un gran monestir fortificat. Un cop establert l'Estat liberal sorgí una nova Girona, amb tot força levítica (el bisbat encara fou un element omnipresent en la societat gironina), però ja més decantada cap a les seves noves funcions de capital d'una de les demarcacions administratives en què es dividí l'Estat espanyol. Fins arribar a la Girona actual, la qual si bé no aconseguí assolir un important grau d'industrialització, ni al segle XIX ni al XX, com sí que féu la veïna Barcelona, ha esdevingut una ciutat dinàmica i en creixement, i ha assolit la preeminència urbana en les comarques nord-orientals de Catalunya.

En definitiva, ens trobem davant d'una breu obra —perquè, malgrat que té més de sis-cents pàgines, a causa de l'important espai cronològic que pretén abastar no deixa de ser una primera aproximació al tema— en què l'objectiu de divulgar la nostra història geogràficament més propera s'assoleix amb un èxit notable. Felicitem doncs els autors per la seva capacitat de treball i de síntesi, atès que han aconseguit crear un llibre seriós i divulgador a parts iguals.

Lluís Buscató i Somoza